

S&V Sterfitemonitor

Sterfitemonitor Q4-2017

Februari 2018

Management samenvatting 2017-Q4

De resultaten liggen in lijn met onze eerdere publicatie over het derde kwartaal van 2017:

- Aangezien er zowel in 2016 als in 2017 meer overlijdensgevallen zijn geweest dan verwacht, kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat huidige Prognosetafel AG2016 voor deze jaren iets te prudent is.
- Als de geconstateerde afwijkingen 1-op-1 zouden doorwerken in de nieuwe overlevingstafel, zou dit voor een gemiddeld pensioenfonds een afname van de voorziening betekenen van circa 0,5%.

Inleiding en doel

Voor u ligt de S&V sterftemonitor voor het vierde kwartaal van 2017.

Op basis van data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) monitoren wij ieder kwartaal hoe de werkelijke sterfte van de Nederlandse bevolking zich verhoudt tot de verwachtingen, zoals die vastliggen in de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) in 2016 gepubliceerde overlevingstafel: de Prognosetafel AG2016.

Het doel van deze monitor is om een globaal beeld te verkrijgen van de sterfte-ontwikkelingen in Nederland. Hoewel de ontwikkelingen niet 1-op-1 zullen doorwerken in de in 2018 door het AG te publiceren nieuwe overlevingstafel¹, is het interessant om te zien hoe het werkelijke aantal overlijdensgevallen zich verhoudt tot de verwachtingen. Ligt de werkelijke sterfte significant en structureel hoger dan de verwachting, dan is (op termijn) wellicht een lagere voorziening/premie en een hogere dekkinggraad het gevolg. Ligt de werkelijke sterfte juist significant en structureel lager dan de verwachting, dan is op termijn een hogere voorziening/premie en een lagere dekkinggraad te verwachten.

Toelichting op de analyse

In de analyse is het verwachte en werkelijke aantal overlijdensgevallen per week vastgesteld, onderverdeeld in drie leeftijdscohorten (tot 65 jaar, tussen 65 jaar en 80 jaar, ouder dan 80 jaar) en gesplitst naar mannen en vrouwen. Het verwachte aantal overlijdensgevallen is zoals gezegd gebaseerd op de Prognosetafel AG2016 en de bevolkingsaantallen per 1 januari van het betreffende jaar (bron: CBS). Het werkelijke aantal overlijdensgevallen is gebaseerd op de door het CBS gepubliceerde data met betrekking tot het aantal overledenen per week in Nederland.

---

¹ Deze overlevingstafel houdt immers eveneens rekening met de sterfte-ontwikkeling in andere Europese landen en kijkt naar de sterftetrend op langere termijn. Daarnaast is onbekend in hoeverre er nog modelwijzigingen zullen worden doorgevoerd.

In de analyse is rekening gehouden met de seizoensinvloeden op de sterfte-ontwikkeling, waardoor het verwachte aantal overlijdensgevallen niet gelijk verdeeld is over de weken. Uit de historische data van het CBS (vanaf 1995) blijkt namelijk dat de overlijdensaantallen in de winter hoger liggen dan in de zomer. De seizoensinvloeden zijn voornamelijk zichtbaar bij de hogere leeftijden.

In bijlage 1 wordt de analyse voor het gehele jaar 2017 weergegeven.

In bijlage 2 wordt de analyse voor het gehele jaar 2016 weergegeven.

Op onze website www.sprenkelsenverschuren.nl kunt u alle eerdere analyses, vanaf het eerste kwartaal van 2016, bekijken.

Conclusies

In 2016 zijn er circa 1,1% meer mensen overleden dan op basis van de Prognosetafel AG2016 werd verwacht. De sterfte lag in 2016 voornamelijk hoger bij vrouwen tussen de 65 jaar en 80 jaar (+3,5%) en mannen jonger dan 65 jaar (+2,4%) en 80 jaar en ouder (+2,5%). Alleen bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar lag de sterfte lager dan verwacht (-2,1%).

Deze trend heeft zich in 2017 verder voortgezet. Voornamelijk in het eerste kwartaal van 2017 lag de sterfte fors hoger dan de verwachting (+6,1%). In het tweede en derde kwartaal lag de sterfte echter weer iets lager dan verwacht: -1,5% in het tweede kwartaal en -1,1% in het derde kwartaal. In het laatste kwartaal van 2017 lag de sterfte vervolgens weer hoger dan verwacht: +1,1%.

Per saldo zijn er in 2017 1,4% meer mensen overleden dan verwacht. De sterfte lag in 2017 voornamelijk hoger bij vrouwen van 65 jaar of ouder (65 jaar tot 80 jaar: +3,8% / vanaf 80 jaar: +3,0%) en mannen van jonger dan 65 jaar (+2,2%) en 80 jaar of ouder (+2,3%). De sterfte lag aanzienlijk lager dan verwacht bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar (-3,6%) en vrouwen tot 65 jaar (-1,9%).

Sprenkels & Verschuren

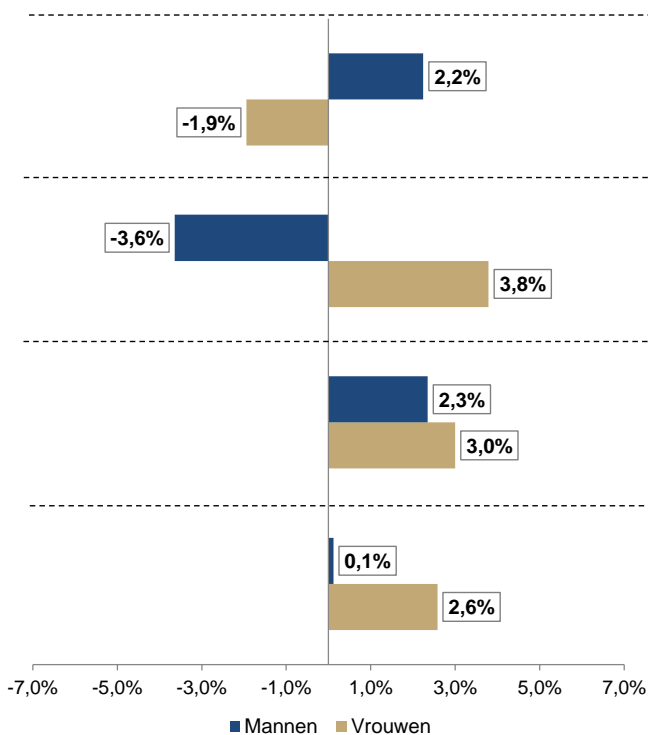
Sprenkels & Verschuren is een puur Nederlands actuariel adviesbureau. Wij willen onze klanten helpen om de juiste beslissingen te nemen. Daarbij zijn wij in staat om het zeer ingewikkeld te maken, maar we houden het bij voorkeur eenvoudig. Ons team bestaat uit ruim 50 ervaren professionals.

Voor meer informatie zie www.sprenkelsenverschuren.nl of mail naar secretariaat@sprenkelsenverschuren.nl

Bijlage 1. Sprenkels & Verschuren Sterfmonitor Q4-2017

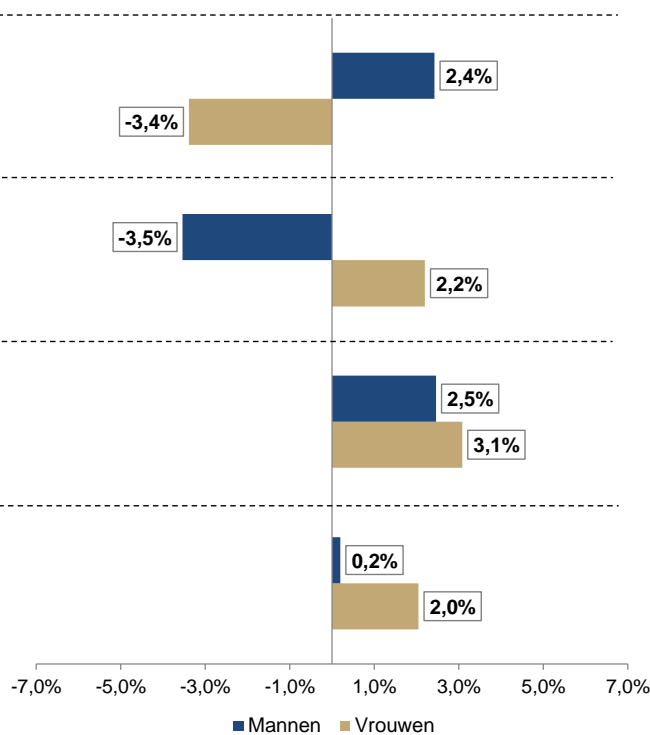
Figuur 1: Afwijkingen sterftetekansen 2017 tot en met het 4e kwartaal

Minder overleden tot en met Q4: Meer overleden tot en met Q4:

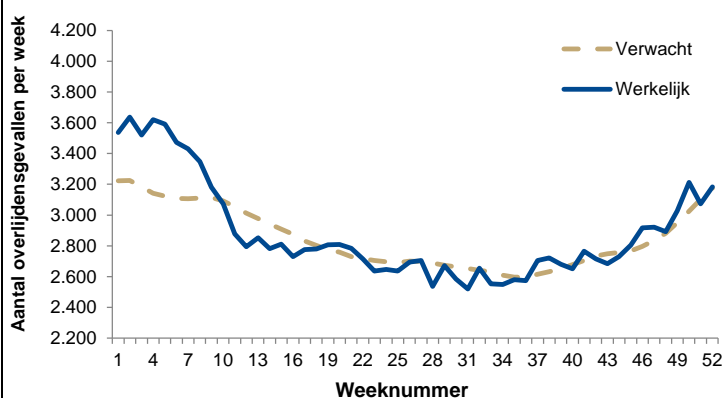

Figuur 2: Afwijkingen sterftetekansen in het 4e kwartaal van 2017

Minder overleden in Q4: Meer overleden in Q4:

Figuur 3: Werkelijke t.o.v. verwachte sterfte totale Nederlandse bevolking

Samenvatting gegevens

	Aantal overlijdensgevallen onder de Nederlandse bevolking in 2017							
	Tot en met het 4e kwartaal				In het 4e kwartaal			
	Verw.	Werk.	W - V	Als %	Verw.	Werk.	W - V	Als %
Mannen <65	12.261	12.536	275	2,2%	3.132	3.208	76	2,4%
Vrouwen <65	9.307	9.126	-181	-1,9%	2.393	2.312	-81	-3,4%
Mannen 65 tot 80	26.809	25.832	-977	-3,6%	6.871	6.628	-243	-3,5%
Vrouwen 65 tot 80	17.892	18.570	678	3,8%	4.638	4.740	102	2,2%
Mannen >=80	33.470	34.256	786	2,3%	8.246	8.449	203	2,5%
Vrouwen >=80	48.375	49.826	1.451	3,0%	11.874	12.240	366	3,1%
Mannen totaal	72.540	72.624	84	0,1%	18.249	18.285	36	0,2%
Vrouwen totaal	75.574	77.522	1.948	2,6%	18.905	19.292	387	2,0%
Totaal	148.114	150.146	2.032	1,4%	37.154	37.577	423	1,1%

Toelichting bij figuur 1 en figuur 2:

Voor de verschillende leeftijdsgroepen wordt de procentuele afwijking tussen het werkelijke aantal overlijdensgevallen en het verwachte aantal overlijdensgevallen grafisch weergegeven, gesplitst naar mannen en vrouwen. Figuur 1 geeft de gegevens weer over het volledige jaar 2017, tot en met het vierde kwartaal. Figuur 2 geeft de gegevens weer met betrekking tot het vierde kwartaal van 2017.

Toelichting bij figuur 3:

De bruine stippellijnen geven het verwachte aantal overlijdensgevallen per week in 2017 weer, op basis van de Prognosetafel AG2016 en de historische gegevens met betrekking tot seizoensinvloeden op sterfte. De blauwe lijnen geven het werkelijke aantal overlijdensgevallen per week in 2017 weer.

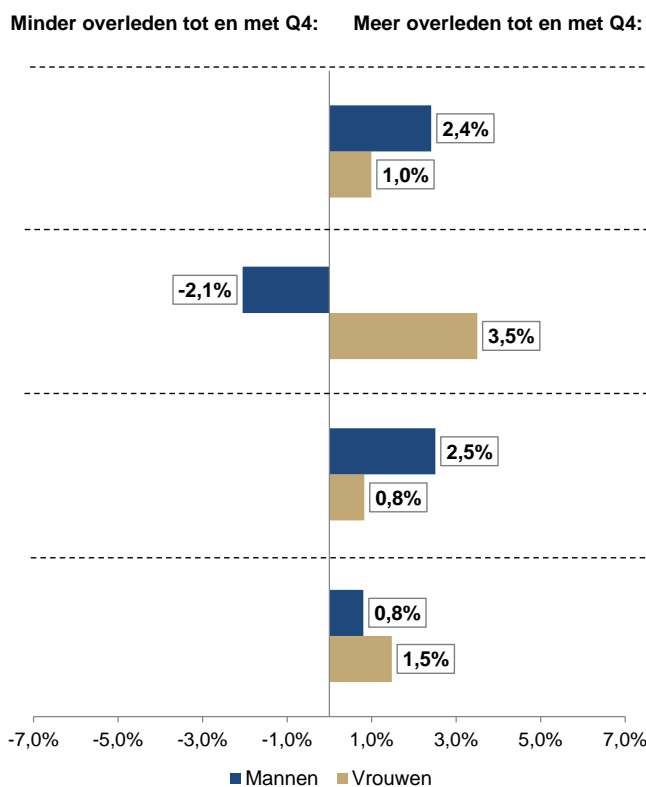
Conclusies analyse vierde kwartaal van 2017:

In 2017 zijn er circa 1,4% meer mensen (2.032) overleden dan op basis van de Prognosetafel AG2016 werd verwacht. De sterfte lag in 2017 voornamelijk hoger bij vrouwen van 65 jaar of ouder (tot 80: +3,8% / vanaf 80: +3,0%) en mannen van jonger dan 65 jaar (+2,2%) en van 80 jaar of ouder (+2,3%). De sterfte lag aanzienlijk lager dan verwacht bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar (-3,6%) en vrouwen tot 65 jaar (-1,9%).

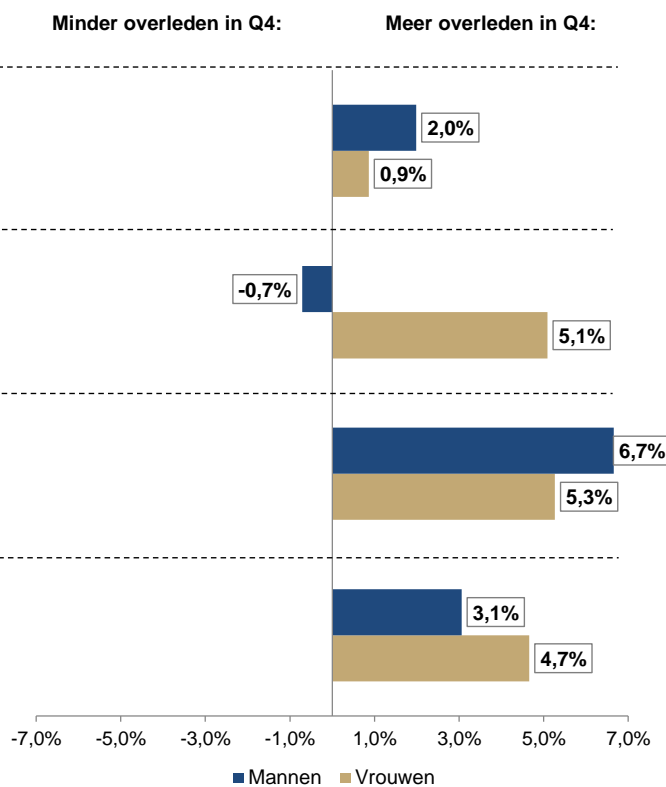
In het vierde kwartaal van 2017 zijn er circa 1,1% meer mensen (423) overleden dan op basis van de Prognosetafel AG2016 werd verwacht. De sterfte lag in het vierde kwartaal van 2017 alleen lager dan verwacht bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar (-3,5%) en vrouwen tot 65 jaar (-3,4%).

Bijlage 2. Sprekels & Verschuren Sterfmonitor 2016

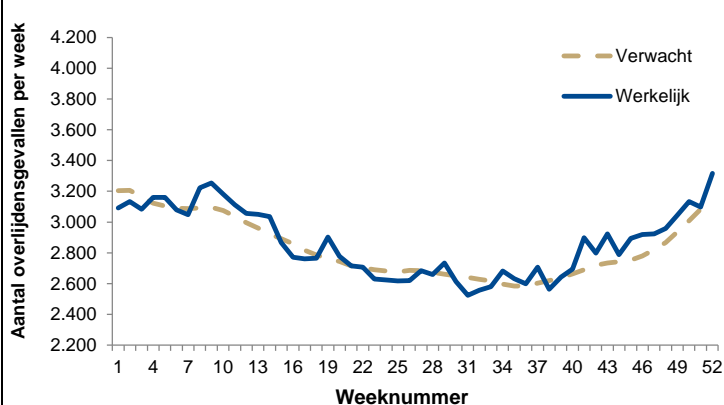
Figuur 1: Afwijkingen sterftetekansen 2016 tot en met het 4e kwartaal

Figuur 2: Afwijkingen sterftetekansen in het 4e kwartaal van 2016

Figuur 3: Werkelijke t.o.v. verwachte sterfte totale Nederlandse bevolking

Samenvatting gegevens

	Aantal overlijdensgevallen onder de Nederlandse bevolking in 2016							
	Tot en met het 4e kwartaal				In het 4e kwartaal			
	Verw.	Werk.	W - V	Als %	Verw.	Werk.	W - V	Als %
Mannen <65	12.433	12.733	300	2,4%	3.176	3.239	63	2,0%
Vrouwen <65	9.460	9.554	94	1,0%	2.432	2.453	21	0,9%
Mannen 65 tot 80	26.470	25.926	-544	-2,1%	6.784	6.736	-48	-0,7%
Vrouwen 65 tot 80	17.813	18.436	623	3,5%	4.617	4.852	235	5,1%
Mannen >=80	32.701	33.521	820	2,5%	8.057	8.593	536	6,7%
Vrouwen >=80	48.428	48.828	400	0,8%	11.887	12.513	626	5,3%
Mannen totaal	71.604	72.180	576	0,8%	18.017	18.568	551	3,1%
Vrouwen totaal	75.701	76.818	1.117	1,5%	18.936	19.818	882	4,7%
Totaal	147.305	148.998	1.693	1,1%	36.953	38.386	1.433	3,9%

Toelichting bij figuur 1 en figuur 2:

Voor de verschillende leeftijdsgroepen wordt de procentuele afwijking tussen het werkelijke aantal overlijdensgevallen en het verwachte aantal overlijdensgevallen grafisch weergegeven, gesplitst naar mannen en vrouwen. Figuur 1 geeft de gegevens weer over het volledige jaar 2016, tot en met het vierde kwartaal. Figuur 2 geeft de gegevens weer met betrekking tot het vierde kwartaal van 2016.

Toelichting bij figuur 3:

De bruine stippellijnen geven het verwachte aantal overlijdensgevallen per week in 2016 weer, op basis van de Prognosetafel AG2016 en de historische gegevens met betrekking tot seizoensinvloeden op sterfte. De blauwe lijnen geven het werkelijke aantal overlijdensgevallen per week in 2016 weer.

Conclusies analyse vierde kwartaal van 2016:

Over het gehele jaar 2016 zijn er circa 1,1% meer mensen (1.693) overleden dan op basis van de Prognosetafel AG2016 werd verwacht. De sterfte lag in 2016 voornamelijk hoger bij vrouwen tussen de 65 jaar en 80 jaar (+3,5%) en mannen van 80 jaar of ouder (+2,5%). Alleen bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar lag de sterfte lager dan verwacht (-2,1%).

In het vierde kwartaal van 2016 zijn er circa 3,9% meer mensen (1.433) overleden dan op basis van de Prognosetafel AG2016 werd verwacht. De sterfte lag in het vierde kwartaal van 2016 voornamelijk hoger bij vrouwen van 65 jaar of ouder (tot 80: +5,1% / vanaf 80: +5,3%) en mannen van 80 jaar of ouder (+6,7%). Alleen bij mannen tussen de 65 jaar en 80 jaar lag de sterfte lager dan verwacht (-0,7%).